

«Όμως πάλι, την τόση του χαρά, άρχισε να τη σκεπάζει μιιά θαμπή καταχνιά, σαν τὰ βουνά τὸ χινόπωρο, κι έγινε σκεφτικός, καὶ στοχαζότανε πὼς ὅλα ἐκεῖνα πὺν ὡς τὰ τότε συλλογίστηκε, ἦταν πράγματα ἀδύνατα καὶ μπόσικα. Καὶ γι'αὐτὸ ἄρχισε νὰ στρώνει τὰ σχέδιά του ἀπὸ τὴν ἀρχή.

«Κοίταξε,» εἶπε, «ὅλοι νὰ γίνουν ὁμοιοκαλοὶ κι ὁμοιοδυνατοί, εἶναι ἓνα ὄνειρο ἀδύνατο, καί, ἄχ! ἄδικα κούρασα τὸ μυαλό μου καὶ τυράνησα τίς μέρες μου καὶ τίς νύχτες μου γιὰ τέτοια ἀδύνατα πράγματα... Τὸ πρόβλημα πὺν μὲ βασανίζει, μπορεῖ νὰ λυθεῖ μονάχα ἀλλιώτικα: "Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν μποροῦν νὰ εἶναι ἴσοι κι ὅμοιοι. ὅμως πρέπει νὰ γίνονται, ὅλοι, ὅλο καὶ πὺν καλύτεροι κι ὅλο καὶ πὺν δυνατότεροι. Κι ἔτσι ὅλο καὶ θὰ καλυτερεύει ὁ κόσμος κι ἡ ζωή... Καὶ πρέπει οἱ πὺν δυνατοὶ νὰ εἶναι κι οἱ πὺν καλοὶ... καλοσύνη καὶ δύναμη νὰ εἶναι σαν ἓνα πρᾶμα. Κι ὅσο πὺν δυνατός θὰ γίνεται ὁ καθένας ἀνάμεσα μας, τόσο καὶ πὺν καλὸς νὰ γίνεται...»

Αὐτὸ τοῦ φάνηκε κομμάτι πὺν εὐκολο.

Μὰ τότε, συλλογίστηκε πάλι πὼς ἔχε'ασε τὸ πὺν ἡπιδυαῖο· γι'αὐτὸ ἓνας κόσμος δυνατός καὶ καλὸς θὰ ἦτανε κατιτὶ πὺν θλιβερό κι ἀνούσιο, ἂν δὲν ἦτανε μαζί κι ὠραῖος. Κι εἶπε: — «Κάθε ἄνθρωπος πρέπει νὰ γίνεται ὅλο καὶ πὺν ὠραῖος καὶ πὺν δυνατός καὶ πὺν καλός. Ἔτσι, πὺν ὁμορφιά, καλοσύνη καὶ δύναμη νά'ναι ἓνα καὶ τὸ ἴδιο κι ἀξεχώριστο πρᾶμα... Ὡστε ὁ ἀγώνας τοῦ κάθε ἀνθρώπου θά'ναι πὼς νὰ γίνει τελειότερος, γιὰ τὴ δική του τὴν εὐτυχία καὶ γιὰ τὴν εὐτυχία τῶν ἄλλων».

Κι ὅταν τὰ συλλογίστηκε κι αὐτά, εἶδε πὼς τὰ μαλλιά του εἶχανε γίνει σαν τὸ μπαμπάκι. Κι ἦταν ἔτσι εὐτυχισμένος, πὺν τὸ πρόσωπό του, μ' ὅλο πὺν ἦταν γεμάτο ἕλρες, ἄστραφτε σαν τὸν ἥλιο, κι ἡ καρδιά του χτυποῦσε σιγὰ σιγὰ καὶ τρυφερά... Καὶ μὲ τὸ πὺν γλυκὸ χαμόγελο τοῦ κόσμου, ἔπεσε νὰ κοιμηθεῖ κι ἀφοῦ ἀποκοιμήθηκε, γελούσε ἀκόμα...

Κι ἦταν ἔτσι τυχερός, πὺν οὔτε ξύπνησε πὰ ἀπ' τὸν ὠραῖο του τὸν ὕπνο...

Αὐτὴ εἶναι μιιά μικρὴ ἱστορία, πὺν μοῦ τὴν διηγήθηκε, μὲς στάνθασμένο περιβόλι, ἡ Κόκκινη Κυρά. ὅταν ἔρχε νὰ μὲ πάρει ἀγαπητικό της.

Κι ὅταν τὴν ἀρώτησα ἂν αὐτὴ ἦταν ἡ ἱστορία τοῦ μπαμπάκιου, χαμογέλασε καὶ μοῦπε πὼς αὐτὴ εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ μεταξιού καὶ ὅχι τοῦ μπαμπάκιου πὺνχει μιὰν ἄλλην ἱστορία νοτισμένη μὲ ἴδρωτα καὶ μὲ δάκρυα.

Κι ὥστε'ρα γελάσαμε οἱ δὺν μας καὶ φιληθήκαμε καὶ καθίσαμε πολλὴν ὥραν ἀγκαλιασμένοι, κι ἀκούγαμε τὰ τραγούδια τῶν ἀηδονιών, χωρὶς νὰ μιλοῦμε.

Κι αὐτὴ τὴ μικρὴ ἱστορία, θά'θελα νά'τανε κάποιος πὺνρα ἐδῶ, στὸ ξύλινο μπαλκόνι, καὶ νὰ τοῦ τὴν διηγήθῃ, ἐνῶ θὰ κοιτάζαμε μὲ τὰ μάτια ὕγρα ἀπὸ εὐτυχία τὴν πράσινη θάλασσα καὶ τίς λιγερὲς λεῦκες...

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ.

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

ΚΛΗΡΟΣ—ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ—ΛΟΓΙΩΤΙΣΜΟΣ
—ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΜΟΣ

ΤΙ ΛΕΕΙ ΕΝΑΣ ΚΛΗΡΙΚΟΣ ΜΑΣ

Ἀγαπητὲ «Νουμά»,

Εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ τελευταῖά σου φύλλα λαμβάνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ κεῖνα πὺνγραφε γιὰ τὸ ἐκπαιδευτικὸν ζήτημα τὸ ὄργανο τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη «Ἐκκλησιαστικὸς Κήρυξ», ἰσχυρίσθηκες πὼς ἡ ἐπανάσταση τοῦ 21 δὲν εἶναι ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ εἶναι αἰνὰ ἀστική ἐπανάσταση κατὰ τοῦ τουρκικοῦ δεσποτισμοῦ, πὺν τὴν κάμανε, ὅπως τὴ γαλλικὴ τοῦ 1789, οἱ ἄστοί, τραβώντας πρὸς τὸ μέρος τους καὶ τὰ κατώτερα στρώματα τοῦ λαοῦ μὲ τὸ ἀγκίστρι τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν».

Ἐκτός ἀπ' αὐτὰ ἔγραψες καὶ δι' ἡ Ἐκκλησία ἔχει πρὸς τὴν «ἐθνικὴ γλώσσα» ἐργασίηκε μὲ τὰ σχολεία της μόνον γιὰ τὸ λογιωτισμὸ καὶ τοὺς Δεσποτὰδες, ἐνῶ ἡ «ἐθνικὴ γλώσσα» διατηρήθηκε ἀπ' τὰ βουνὰ καὶ τὰ δημοτικὰ τραγούδια.

Σ' αὐτὰ τὰ δὺν ὁμειῖα σκοπεῖω νὰ πὺν λίγες λέξεις μὲ τὴν παράκληση, ἂν τὸ θρίσκης καλὸ, νὰ δοῦν τὸ φῶς τῆς δημοσιότης.

Γιὰ νὰ κρίνῃ κανεὶς τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάσταση δὲν πρέπει νὰ τὴ συγκρίνῃ οὔτε νὰ τὴ συγκρίνῃ μὲ τὴ Γαλλικὴ ἐπανάσταση. Ἡ Γαλλικὴ ἐπανάσταση ἐπύργασε ἀπὸ τίς φιλοσοφικὰς θεωρίες καὶ ἀρχὰς περὶ πολιτείας καὶ κοινωνίας, ἀπὸ διάφορα ὕλικά συμφέροντα καὶ πάθη πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ καὶ ἀπὸ τὸν πόθο τῆς ἀνατροπῆς ἐνὸς παλίου κόσμου καὶ τὴν ἐγκαθίδρυση μιανοῦ νέου μὲ νέες ἀρχὰς καὶ θεωρίες. Στὴν Ἑλλάδα ὅμως πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ ζητήματα καὶ φιλοσοφικὰς θεωρίες περὶ κυριαρχίας τοῦ λαοῦ καὶ ἰσότητος στὰ ἀστικά καὶ πολιτικὰ δικαιώματα,—τέτοια ζητήματα δὲν ἀποτέλεσαν τὸ ἡθικὸ ἐλατήριο τῆς Ἑλληνικῆς ἐπανάστασης, καθὼς στὴ Γαλλία. Θεός, θρησκεία, Πατρις, Ὁρθοδοξία ἰδοὺ ποιεῖς ἦσαν οἱ ψηλὲς ἰδέες γιὰ τίς ὁποῖες σήκωσε ἐπανάσταση ὁ Ἑλληνικὸς λαός. Αὐτὰ τὰ μεγάλα ἰδανικὰ κινούσαν τοὺς Κλέφτες καὶ τοὺς Ἀριτωλοῦς, οἱ ὁποῖοι τὸ ἀποτίπωναν τόσο στὰ τραγούδια τους πὺν ἀντηχοῦσαν στὰ βουνὰ καὶ οἱς ψηλὰς ὀρεοῦλες, ὅσο καὶ στὸν ἔλο τους δὲς πὺν διέκρινε τὸ ἀγνὸ θρησκευτικὸ αἶσθημα, πὺν τοὺς ἐσπρωγχε στὰ μεγαλουργήματα καὶ στὶς μεγάλες ἀποφάσεις:

«Εἶχαν Στὰυρό, εἶχαν Χρῑστοῦ, εἶχαν καὶ Πατριᾶν. Ἀλλ' ἂν θέλῃς καὶ ἀπὸ γενικώτερη ἀποψη νὰ ξετάσῃς τὴν Ἑλλήν. ἐπανάσταση, θὰ δῇς δι' ἡ ἐπανάσταση ἐκεῖνη ἦταν ἡ ἀναπόφευκτὴ ἐκδήλωση τῆς ἐθνικῆς ζωτικότης μιανοῦ ἱστορικοῦ κόσμου πὺν διέκρινε τὴν ἱστορικὴν συνείδηση καὶ εἶχε ἐπίγνωση τῆς ἰστορικῆς τῶν πολιτικῆς ὑπόστασης, ἡ ὁποία τὸν συνέδεε μὲ τὸ παρελθόν, τοῦ ξηγοῦσε τὸ παρὸν καὶ τὸν διαφώτιζε γιὰ τὸ μέλλον. Ἦταν ἡ ἐπανάσταση ἐκεῖνη ἡ παταγώδης

ἐκρηξή τοῦ αἰσιθήματος τῆς λευτεριάς, ποὺ ἀπὸ τὴν πτώση τοῦ κράτους ὑπόθαλπε ἡ Ἐκκλησία μὲ τὸν κληρὸ τῆς, μὲ τὰ σχολεῖά τῆς· ἡ Ἐκκλησία, ποὺ μορφοῦσα τὰ μάτια καὶ τὴν συνείδηση τοῦ λαοῦ ἦταν ὄχι μονάχα ἡ μητέρα καὶ ἡ τροφός, ἀλλὰ καὶ ἡ γνήσια ἀντιπροσώπων τοῦ Κράτους ποὺ ἐπесе, ὁ στερεὸς σὺνδεσμος τοῦ βυζαντινοῦ καὶ τοῦ νεοελληνικοῦ κόσμου, ἡ ἐνσάρκωση τῆς ἐθνικῆς ἰδέας ποὺ ἡ φτώχεια τῆς ἐφελκυστικῆς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία σὰν τὸ πολυτιμότερο κεκτημένο, γιὰ νὰ μεταδώσῃ τὶς φλόγες τῆς θείας θὰ ῥοδῆσαν τὸ πλήρωμα τῶν καιρῶν. «Ποῦ νεώτερο ἔθνος—ἔγραψε στὰ 1782 ὁ Γάλλος διπλωμάτης Choiseul Gauffier γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ αἶσθημα τῆς λευτεριάς— ποῦ νεώτερο ἔθνος ξεδήλωσε τὸν ἑρωτὰ του πρὸς τὴν λευτερίαν μὲ ἔγγραφο σφοδρότερον καὶ διαρκέστερον κατὰ τῶν τυράννων του ποὺ μὲ δία τοῦ τὴν ἀγαπᾶσε; Ἄν εἶναι καθόλου μικρὸ πρᾶμα νὰ ἀποτροπιάζωνται καρεῖς τοὺς νικητὲς ἔπειτα ἀπὸ τέσσερες αἰῶνες σὰν τὴν πρώτη μέρα, χίλιες φορές νὰ σηκώσῃ ἐπανάσταση καὶ πάντα νὰ εἶναι ἑτοιμος γιὰ νέα ἐπανάσταση.»

Ποῦ λοιπὸν, ἀγαπητέ μου «Νουμά», στηρίζεσαι καὶ γράφεις πὺς ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάσταση ἦταν «μὴ ἀποτιμῶσα ἐπανάσταση κατὰ τοῦ τουρκικοῦ δεσποτισμοῦ ποὺ τὴν κάναμε. ὅπως καὶ τὴ γαλλικὴ ἡ τοῦ 1789, οἱ ἀστοί;...»

Ἐὰν τέτοιο χαρακτηριστὸν εἶχε ἡ ἐπανάσταση ἐκείνη, ὁποῖα μὲν ἀποτύχαινε. Καὶ τὸ ιστορικὸν τῆς ἀποτυχίας ἐκείνης τὸ ἔρεος. βέβαια ἦταν ἡ ἰσορροπία, ἀπὸ τὸ ἀπόβρομα τῆς κόλασης, τὸ ἀνήθικο συγκρότημα, τὸ γέννημα τῆς φευτιάς καὶ τῆς ἀναισθησίας ποὺ στηριζόταν ἀπάνω στὴν ἀπληρὴ καταδίκη καὶ λαϊκῆς ἐπανάστασης, καὶ ἀξίωσης πολιτικῆς ποὺ προερχόταν ἀπὸ τὰ κατὰ τὴν καὶ ἰδέας λευτεριάς εἴτε ἐθνικῆς εἴτε πολιτικῆς. Ἐπὶ ἀποτύχαινε ἀπὸ τὰ 1815 ὅλες οἱ ἐπαναστάσεις στὴν Εὐρώπῃ, καθὼς στὴν Ἰταλία καὶ στὴν Ἰσπανία, ἀφοῦ ἡ λέξις ἐπανάσταση ἦταν συνώνυμη μὲ τὴν ἀνατροπὴ τοῦ νόμου καὶ τοῦ θείου δικαίου τῆς μοναρχίας, μὲ τὸ ὁποῖο κυβερνοῦσαν ὁ κόσμος, καὶ ἐσώονταν ὁ λαὸς πίσω ἀπὸ τὸ μονάχη σὰν κοπάδι ἀπὸ πρόβατα, ὁλόκληρα δὲ ἔθνη τὰ θεωροῦσε ἡ ἀνέθικη διπλωματία τῆς ἱερῆς Συμμαχίας ἀπλὴ γεωγραφικὴ ἐκφράση!

Σὲ τέτοιο σκοπεῖο ὁρίζοντα ἀνέτειλε ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση. ἀνέτειλε σὰν ἀγνὴ ὁδοκαμμένη, χαϊνεῖσθαι τὴν λευτερίαν θγαλιμένη ἀπὸ τὸ σταυρὸ ποὺ εἶχε κορυφωθῇ τὸ Γένος. Αὐτὸ τὸ ἔμβλημα τῆς μεγάλης ἐκείνης Ἐπανάστασης γιὰ τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν Πατρίδα ἐκάλει τοὺς φιλελευθέρους λαοὺς τῆς Εὐρώπης καὶ εὐνέτριψε τὶς μηχανορραφίας τῆς ἀνέθικης Συμμαχίας, ποὺ στὸ τέλος ὑπόκρινε ἀνίκανη μισὸς στὴν θεὰ ἀγνὴ ποὺ ἐκπορεύονταν ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Καὶ τότε, ἀγαπητέ μου «Νουμά», ποσοεῖς ἀπὸ τὸν χαρακτηριστὸν τῆς Ἑλλήν. Ἐπανάστασης νὰ καταλάβῃς τί ὅλο ἔπαιξε ἡ Ἐκκλησία μας μὲ τὰ πολυάριθμα θύματά της, μὲ τοὺς ἀπαγορευμένους Πατρισταγὰδες τῆς μὲ τοὺς καταχρεωρημένους Λεσποτάδες της, μὲ τὸν αἵματωμένο Κληρὸ τῆς, ἀπὸ τὸν Κρούλλο τὸ Λούκαρι μὲ τοῦ χθεσινοῦ ἐθνοκάπηλου, τοῦ ἀρχιμανδρεῖ

Ματθία, ποὺ τὸν ἐνοῦθλιον οἱ Τούρκοι στὸ Ναζλὴ. Καὶ ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία αὕτη πάλενε σῶμα μὲ σῶμα, πάλη φορικτὴ καὶ ἀπεγνωσμένη, γιὰ νὰ σώσῃ τὸ λαὸ τῆς, ἦταν δυνατό νὰ προστατεῖ μόνον τὸ «λογιωτατισμὸν» καὶ νὰ περιφρονῇ τὴ γλώσσα τὴ δημοτικὴ;

Σοῦ ἀποκρίνομαι: Ὁχι! Ἄν ἡ Ἐκκλησία εὖνοι τὸν «κλασικισμὸν» καὶ στὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς μεταχειρίζεται τὴν καθαρὴν γλῶσσα, αὐτὸ εἶναι ζήτημα ποὺ μπορῶ, ἂν θέλῃς, νὰ σοῦ ἀναπτύξω σὲ ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ. Ὅτι δὲ πολλοὶ ἐπίσημοι κληρικοὶ μεταχειρίζονταν καὶ τὴν δημοτικὴ γλῶσσα ὄχι μόνον στὶς συγγραφὰς των, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἄβυσσον, αὐτοὶ εἶναι ἀνεπίδεκτο συζητήσεως. Κατέβαλλαν μάλιστα προσπάθειαν νὰ διαρρυθμίσουν τὸ κοινὸν ἰδίωμα ἐπὶ τὸ κομψότερο, ἀποβάλλοντας τὶς ξενικὰς λέξεις καὶ φράσεις. Ὁ Μητροπολίτης τῆς Ναυπάκτου Δαμασκηνὸς Σιονιδίτης (17^{ος} αἰὼν) στὸ «Φυσιολόγον» του, ἔργο ποὺ δημοσιεύθηκε στὴ Βενετία στὰ 1695, μεταχειρίζεται τὴν δημοτικὴ γλῶσσα. Ὁ περίφημος Μελέτιος Πηγᾶς († 1602) ποὺ ἔγραψε Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ὄχι μόνον στὰ κηρύγματά του ποὺ ἔκανε στὸ κέντρο τοῦ «λογιωτατισμοῦ», στὴν Πόλιν, μεταχειρίζονταν τὴν ἀπλὴν, ἀλλὰ καὶ στὶς συγγραφὰς του, ὅπως δείχνει τὸ «περὶ τῶν προταίῶν τοῦ Πάπα» περίφημο ἔργο του. Ὁ δὲ Μάξιμος Μαργαρίτης († 1602), Ἐπίσκοπος Κυθήρων, ποὺ τὸν παράβαλαν μὲ τὸν Massillon στὴν ἐγγλωττίαν, «τὸν Ἕλληνα λόγον ἐπιτηδεύσας τῶν παλαιῶν» κατὰ ποὺ λέει ὁ Εὐγένιος Βούλγαρης στὴ Λογικὴν του, καὶ δείχνουν οἱ ἐπιστολὴς του, ἤξερε πολλὴ καλὴ καὶ μετριοφιλία: καὶ τὴ δημοτικὴ καθὼς δείχνουν οἱ ὁμιλίες του καὶ οἱ παραφράσεις του στὴ δημοτικὴ ἔργον γραμμένων στὴν ἀρχαία. Ἐπίσης ὁ Μάξιμος Πελοποννήσιος, ὁ ἱερεὺς Σκοῦφας στὴν «ἀρχὴν ῥητορικῆς» ἔγραψαν σὲ δημοτικὴ. Καὶ γιὰ νὰ ἰδῇς πὺς μεταχειρίζονταν οἱ κληρικοὶ μας αὕτη τὴ γλῶσσα παραθεῖται ἓνα κομμάτι ἀπὸ ἔργο τοῦ μεγάλου ἐθνομάρτυρα Κυρίλλου Λούκαρι, πατριάρχῃ τῆς Πόλης († 27 Ἰουνίου 1638). Τὸ ἔργο αὐτὸ τιτοφορεῖται «Κατὰ Ἰουδαίων» καὶ εἶναι τὸ πρῶτον ἔντυπον ποὺ ὄργηκε ἀπὸ τὸ τυπογραφεῖο ποὺ ἴδρυνε στὰ πατριαρχεῖα ὁ μέγας Πατριάρχης, ἓνα δὲ καὶ μόνον ἀντίτυπον σώζεται στὴν ἐθνικὴν μας βιβλιοθήκην· χάθηκε ὅμως καὶ αὐτό! Ὁ λοιπὸν ἔγραψε ὁ Λούκαρις: «Ἰσχυσε κατὰ πολλὰ ἡ εὖνοια ὁποῦ ἔχομεν πρὸς τὸν λόγον σου... νὰ μὴν παραβλάψωμεν τὴν αἴτησιν ὁποῦ μᾶς ἔκαμες· ἡ ὁποία ἄλλη δὲν ἦτον, παρὰ νὰ σημειώσωμεν εἰς ἀπλὴν διάλεκτον μερικὰ τινα κατὰ Ἰουδαίων...»

Πρόσθεσε σ' αὐτοὺς ποὺ ἀνέφερα τὸν συγγραφεῖα τοῦ «Νέου θησαυροῦ», τὸν Ἀθηναῖο Ναθαναὴλ Χύχα, τὸν Μονεμβασιᾶ Δωρόθεον, τὸν Γρηγόριον Χίο, τὸν Ματθαῖο Κιργάλα καὶ πλείστοις ἄλλους μέχρι τοῦ Μηνιάτη καὶ ἔχεις ὁλόκληρον σύνταγμα ἀπὸ κληρικῶν δημοτικιστῶν, τοὺς ὁποῖους ὅμως σὺ, ἀγαπητέ «Νουμά», κατηγορεῖς πὺς ἐπροσπάτευσαν μόνον τὸ «λογιωτατισμὸν» καὶ ἐπομένως δὲν μπόρεσαν νὰ ψυχολογήσουν τὸ λαὸ καὶ νὰ μιλήσουν στὴν καρδίαν του. Τότε, ἂν στὰ σχολεῖα ποὺ λὲς ἦταν εὐνοούμενος ὁ κλασικισμός, αὐτὸ εἶναι ἄλλο ζήτημα καὶ μόνον ἡ βαθεῖα ψυχολογία τῆς τότε ἐποχῆς μὲ τὶς περιστάσεις τῆς μπορεῖ νὰ διαλευκάνῃ τὸ γιατί.

Ἐν τούτοις ἐκείνο πὺν ἔχω εἰλικρινὰ νὰ παρατηρήσω εἶναι δι, προκειμένου περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ κλήρου, δὲν πρέπει οἷς κρίσεις σου νὰ ἐπηρεάζῃς ἀπὸ τὸ πνεῦμα πὺν ἐπικρατεῖ σὲ μερικὸν ξένον γιὰ τὸν δικόν των κλήρον. Ἡ δράση τοῦ κλήρου μας, τόσο σὰ ἐθνικὰ ζητήματα ὅσο καὶ σὰ πολιτικὰ, ἔχει καρποὺς θανατοῦς. Συνυφασμένος μὲ τὴν ἑλληνικὴν ἰδέαν, ὅχι ὁπισθοδρομικός, ἀλλὰ φιλελεύθερος καὶ ἀγωνιστὴς στὴν πρώτη γραμμὴ γιὰ τὰ ἰδανικὰ τοῦ ἔθνους καὶ τὴν αὐτοτέλεια τοῦ πνεύματος τῆς ἐκκλησίας του, τῆς ἐκκλησίας τῶν Μαρτύρων, τῶν μεγάλων ἱεραρχῶν καὶ τῶν ἡρώων τοῦ πνεύματος, ξεχωρίζει ἀπὸ τὸν κλήρον τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ἄλλοι μὲν δουλεύουνε στὴ παπικὴ μοναρχία καὶ ἄλλοι στὴν ἀχαλίνωτη ἀναρχία.

Μελετήστε βαθύτερα τὴν ἱστορίαν τοῦ Κλήρου μας, ψυχολογήστε τὴν δράσιν καὶ τὸ πνεῦμά του καὶ θὰ καταλάβετε τὸν προορισμὸν του. Δικός σου

LUX

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΟΙ "ΦΟΙΤΗΤΑΙ", ΤΟΥ κ. ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Τὸ βράδι τῆς μέρας πὺν κηρύχθηκε ἡ πανεργατικὴ ἀπεργία, ὁ ἀπεργὸς τῆς φιλολογικῆς δημοσιογραφίας κ. Ξενοπούλου, ἔγινε ἀπεργοσπάτης τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ φανερώθηκε μὲ τὸ «τελευταῖόν του ἔργον» οἱ «Φοιτηταὶ μὲ πράξεις τρεῖς μετ' ἐπιλόγον» σὺν θέατρο «Ὀλύμπιον».

Ἄν ἔλειπε ὁ ἐπίλογος, τὸ σκηρικὸ τοῦτο ἔργον θὰ μπορούσε νὰ τὸ χαρακτηρίσῃ κανεὶς δράμα, ἂν ἔλειπε ἡ τρίτη πράξις, κωμωδία, ἂν ἡ δεύτερη, φάρσα, ἂν εἶχε τραγουδάκια οἰνοῦρα θὰ περνοῦσε γιὰ ἐπιθεώρηση ἢ ὁπερέττα. Ἡ ὑπόθεσις του πλέκεται γύρω σὲς συνειδησιμὲνες τεράστιες ἡθογραφικὲς πρωτοτυπίας τοῦ κ. Ξενοπούλου. Ἐνας φοιτητὴς ἀγαπᾷ τὴν κόρη τῆς σπιτονοικοκυρᾶς του, Ἀρσκειάδα, καὶ ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπην καὶ τὴ ζήλεια πὺν τῆς ἔχει, κάνει ἀπόπειραν ν' αὐτοχειραστῇ μὲ πιστόλι. Ὑστερ' ἀπὸ ὀχτὼ χρόνια, στὴν ἐξοχὴ του, στὴν Πάτρα, ἕνας σφοδρὸς φοιτητὴς του ἔρχεται νὰ τοῦ κάμῃ βίξιμα, τοῦ θυμίζει τὴν ἱστορίαν, τοῦ φέρνει μαζί τὸ κορίτσι, δασκάλα πιά, καὶ τελιώνουν ὅλα μὲ τὸν ἀπαραίτητον γάμον.

Μὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν ὁ συγγραφεὺς τὴν βάσει σὲ κορνίζαν ἀπὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Ἡ ἐποχὴ τῆς ἐξυπνης αὐτῆς ἱστορίας, δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ καὶνὴν πὺν γίνανε οἱ ταραχὲς τῆς φοιτηταριᾶς γιὰ τὴν παράστασιν τῆς μετὰφρασεως τῆς «Ὁρέστειας» στὴν μιχτὴ τοῦ Σωτηριάδου. Κ' ἔτσι βρίσκει τὴν εὐκαιρίαν ὁ κ. Ξενοπούλος νὰ μιλήσῃ γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, χωρὶς νὰ φαίνεται πὺς παίρνει τὸ μέρος μήτε τῆς δημοτικῆς, μήτε τῆς καθαρεύουσας. Παρουσιάζει ἕνα φοιτητὴν μαλλιὰρὸ πὺν δὲ σκαμπάζει ἀπὸ ζήτημα, καὶ ἕναν ἄλλον καθαρευουσιάνον, πὺν δὲν ἔχει οὔτε τὸ συνειδησιμὲνον πιχιδήματα γιὰ νὰ χτυπήσῃ τὴ δημοτικὴν. Παρουσιάζει καὶ ἕνα ἰσοδύναμον φοιτητὴν, ἴσως τὸν ἑαυτὸν του, πὺν ὅλες τὲς γλώσσας δέχεται καὶ μὲ ὅλες εἶναι. Αὐτὸς μιᾶνως κάποιον χαρακτηρίζει τὴ γλωσσικὴν ἰδέαν γιὰ καπνὸν, οὐσφία, χίμαιραν. Πολλὴ σωσιὰ. Ὁ κ. Ξενοπούλος γράφει ἔργα μὲ τὴ μεγαλοφυΐαν του, τὸ κοινὸν πρέπει νὰ κοιτάξῃ τὲς πρωτοτυπίας, σοφὲς καὶ μεγάλες του ἰδέες, ὅχι τὴ γλώσσαν πὺν τὲς γράφει. Μὰ τὸ

κοινόν, φαίνεται πὺς ἔχει καταλάβει τὸν κ. Ξενοπούλου μὲ τὰ τετριπτά καὶ τὲς μισαρισολέτες του. Τὴν ὥραν πὺν ὁ ἡθοποιὸς εἶπε τὸ τυπικόν: «Ὁ συγγραφεὺς ἀσθενεῖ καὶ ἀπουσιάζει», ἀπὸ πολλὰς μεριὰς τῆς σάλας ἀκουστήκανε φωνές: «Ψέματα, ψέματα».

Κι ἀληθινὰ τὸ πρόγραμμα εἶχε ἀμέσως ἀμέσως ἕνα φρέσκο ψέμμα. Χαραχτήριζε τὸ φιλολογικώτατον ἔργον τοῦ κ. Ξενοπούλου γιὰ τελευταῖον, ἐνῶ τὸ ξέρονμε ὅλοι πὺς εἶναι «προτελευταῖον».

ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΗΣ Ο ΛΕΒΕΝΤΗΣ

Στὸ θέατρο Κυβέλης παίχτηκε ἀρκετὲς βραδιὰς στὴ σειρὰ μ' ἐπιτυχίαν μὲ κωμωδία τοῦ Louis Bépiere τριπαραχτὴ, λίγο παλιά, πρὸ δέκα περὶπου χρόνων γραμμένη, μὰ ἐπικαιρὴν μπορεῖ νὰ πεί κανεὶς. Δείχνει τὸν ἐργάτην ἀπὸ τὴν ἡθικὴν του μεριά, καὶ τὸν ἀνεβάζει, φυσικά, φυσικώτατα, ὁ ἕνα τέτιον ἡθικὸν ἐπίπεδον, πὺν διὰν ὁ μαστρογιάννης σὺν τέλος δογματίζει πὺς «εἶναι καιρὸς πιά καὶ οἱ μαρκήσιοι νὰ μολάσουνε τοὺς ἐργάτες», τὰ λόγια του δὲ θεωροῦνται ὑπερβολικά, φαπλατάδικα, μὰ ἀληθινὰ καὶ καταχειροκροτοῦνται. Ὁ κ. Ν. Παπαγεωργίου μᾶς ἔδωσε ὁλοζώντανον τὸν τύπον τοῦ ἡθικοῦ ἐργάτη.)

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΟΙ ΕΠΟΠΤΕΣ

Ἀγαπητὲ «Νουμά»,

Στὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, ὅπου πῆγα σήμερον γιὰ κάποια δουλειά, παρατήρησα πάναν σὲ μιὰ πόρταν κολλημένη τὴν ἐπιγραφὴν «Ἀνώτεροι ἐπόπται». Πρώτησαν καὶ μοῦ εἶπαν πὺς ἐκεῖ μέσα εἶναι τὸ γραφεῖον τῶν κ. κ. Δελμούζου καὶ Τριανταφυλλίδου. Μαζέκανε ἐντύπωση. Ἀνθρώποι πὺν ἀγωνίζονται νὰ μπάσουνε τὴ δημοτικὴν σὲ σχολεῖα, καὶ νὰ φοβοῦνται νὰ γράψουνε τὸ σωστὸ δημοτικόν: Ἐπόπτες. Τότε τί δημοτικιστὲς εἶναι; Ἐγὼ ἔχω τὴ γνώμην πὺς ὅχι μόνον αὐτὸ μὰ καὶ τὰ ἔγγραφα τοὺς ὅλα καὶ αἱ ἐγκύκλιοι πρὸς τοὺς δημοδιδασκάλους ἔπρεπε νὰ εἶναι γραμμένα στὴ δημοτικὴν γιὰ νὰ παραδειγματίζονται οἱ δασκάλοι. Τὸ ἐναντίον εἶναι ἀρλοῦμα.

Ἀθήνα 6—7—19

Δικός σου
ΕΝΑΣ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Σημ. «Νουμά». Ἡ γνώμην μας εἶναι πὺς εἶσαι λιγάκι ὑπερβολικός. Εἶναι μερικά ἐμπόδια, μερικὲς ἀνάγκες, πὺν σὰν ἄνθρωποι δὲν μπορούμε νὰ τὰ ἐπερικήσουμε ἀπὸ τὴ μιὰ μέραν στὴν ἄλλη. Κ' οἱ σοσιαλιστὲς μας ἀναγράφουνε σὺν πρόγραμμά τοὺς τὴ δημοτικὴν, μὰ τὲς ἐφημερίδες τοὺς καὶ τὰ βιβλία τοὺς τὰ γράφουνε στὴν καθαρεύουσαν. Κι ἄλλοι φάναικοι δημοτικιστὲς δημοσιογραφοῦν στὴν καθαρεύουσαν. Δὲν τὰ δικαιολογοῦμεν βέβαια αὐτά. Χρειάζεται ἡρωϊσμός, τόμολογοῦμε. Μὰ ὅποιος τὸν ἔχει, ὅς βγῇ νὰ μᾶς τὸν δείξει. Τὸ σπουδαῖον εἶναι νὰ ἀναγνωρίζῃ κανεὶς τὸ αἶμα καὶ νὰ προσπαθεῖ μὲ τὸν καιρὸν νὰ τὸ διορθώσῃ. Μιὰ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ὑποχώρηση εἶναι κάποτε συχωρεμένη διὰν κανεὶς τὴν καταδικάζῃ ὁ ἴδιος. Ἐπειτα αὐτοὶ πὺν μᾶς γράφεις μὴν ξεχνᾷς πὺς εἶναι ἐπάλληλοι τοῦ κράτους κιὰφοῦ δὲν εἶναι καὶ δημοτικιστὲς, παρὰ μιχτοί, μπορούμε νὰ γράφουνε ὅπως θέλουνε.